

CABANES

Al lluny fulgura, sota l'esclat solar, la capçalera del Canigó que ja duu capa blanca i més a prop, el coll del Portús, i Requesens amb el puig Neulós coronant la muntanya. Sobre el pla solellat, despunten colònies de xiprers, flamegen els pollancre, destaquen les llaurades recents i els canyers fimbregen empesos pel ventet matinal mentre el sol ho banya tot amb daurats tardorals que reverberen. En travessar el gual de la Muga, veiem el riu, que dorm manyagament en la mateixa refolgada que, en dies de temporal, endut per l'embranchida de les aigües, fa sobreeixir enaiguant tots els volts. No tardem en arribar a Cabanes que, com una illa rodejada de camps, sembla una mare prolífica que no sap on girar-se per atendre el bé de Déu de terres que l'enronden. Un pagès les divideix en tres zones ben diferenciades. La més valuosa és la que està situada entre Cabanes i Peralada i la més pobra i plena d'arenys la que s'estén envers Pont de Molins. Entre les dues n'hi ha una d'intermèdia que també és molt estimable. S'hi cullen cereals, llegums, farratges, fruita, oli, vi i excel·lents hortalisses. Això, junt amb la cria de bestiar boví, porcí i oví, fa que la gent de Cabanes encara visqui de l'agricultura, que hi siguin abundoses les masies i que els 703 habitants que tenia en el segle passat en comptes de minvar s'hagin incrementat, car actualment en té 798. A l'entrada del poble, queden ben determinats els tres sectors que el divideixen i l'expliquen. A l'esquerra, hi ha el camí de Molins que mena al veïnat de les Masies de Dalt; a la dreta, el carrer del Canal, que introdueix al nucli vell del poble i enfront, el carrer 2 de Maig, ample, asfaltat com una rambla, amb cases noves, blanques i refetes, que semblen respirar a ple pulmó. Només d'entrar-hi, topem amb la font de Sant Vicenç, patró del poble, representat en un plafó de rajoles. Està coberta per un teuladí en forma de caputxa i porta data del 1953.

CABANES (can Carreras)

El carrer Canal abans era conegut pel del Rec perquè sota seu flueixen les aigües canalitzades. És el més interessant de Cabanes perquè és l'únic que conserva algunes cases dignes de consideració i esment per la seva ancianitat. Poc després d'iniciar-se, s'eixampla per estendre els braços en dues direccions. A l'esquerra dona entrada al de les Escoles i a la dreta, al de Tetuan en la primera recolzada del qual la recau la façana principal de l'antiga Casa Carreras, propietat de la família Puig-Conde. Té dues portalades bessones i una balconada amb l'escut familiar, on veiem un arbre fruitat i un cavall.

L'hisendat Eusebi de Puig i de Rich, que fou comissari regi de Foment i president de la Cambra Agrícola de l'Empordà, mullerat amb Concepció de Conill i de Maranges, filla d'aquesta casa de Can Carreras, van tenir tres fills. El primogènit, l'Eusebi, encara que nascut a Figueres el dia 1 d'octubre de 1890, va estar, com, és natural, lligat a la pairal familiar, si bé endut per les seves inquietuds artístiques, decidí ser pintor. Fou deixeble de Fèlix Mestres i en el Diccionario biográfico de artistas de Cataluña de J. Ràfols, l'esmenten com a pintor de retrats. Si bé és cert que hi excel·lí notablement –com ho demostren el que va fer al seu pare i a la seva germana Concepció així com el propi autorretrat – no ho és menys que fou autor d'uns interiors resolts en contrastos d'ombra i llum deliciosos, com el que reflectia la sala de Can Carreras. No el podem oblidar, però, com a paisatgista. Moltes de les seves teles tenen com a tema els camps de Cabanes, raconades del poble, efectes de llum del seu clos familiar. El crític figuerenc Josep Vallès, en analitzar la seva obra afirma: "El color tènue i les diàfanes transparències de les teles de l'Eusebi de Puig se sostenen sobre fermes esquemes. La composició del seus quadres descansa damunt suports geomètrics i escarits que l'apropen a Mondrian". Més avall assevera:

"Eusebi de Puig va sentir intensament el paisatge empordanès: no se li coneix cap quadre, ni tan sols un apunt realitzat a París. La composició de les seves planes contradiu la plasmació tradicional dels horitzons baixos característics de l'Empordà."

Eusebi de Puig morí a París el 29 de juny de 1927. Inhumat en el cementiri de Saint Cloud, les seves cendres foren dipositades posteriorment a la tomba familiar del cementiri de Figueres.

Cabanes, 7/4/2024

Passejada històrica

La Torre Els orígens del poble i del castell

CABANES (La Torre)

La torre d'homenatge del desaparegut castell de Cabanes, en una època determinada va servir de presó. També durant l'aiguat del 8 d'octubre de 1421, aleshores que el poble només comptava amb 60 focs, vençuts per la riuada, que no deixà més que una sola casa en peu, el mateix que si fos una arca de Noè pètria surant damunt les aigües desfermades, serví de refugi als veïns que hi cercaren acolliment. És l'únic que resta del castell de Cabanes esmentat durant els segles XIV i XV, però es dreça, vencedora del temps, poderosa i ferma a la placeta batejada amb el seu nom. A la seva dreta hi ha el carreró de la Torre que just en començar ens deixa al peu de l'escala de mitja espiral, que ens puja fins davant la porta que hi dona entrada. El batent, que ja no tanca, revellit i clavetejat conserva encara el pany i forrellat primitius. Damunt la llinda es dibuixa l'arc i més enlaire sobresurt el matakà i les mènsules que la coronen. Saltem l'alt marxapeu i en traspasar la porta comprovem que els murs de 2,60 metres de guix es mantenen en magnífic estat de conservació el mateix que la volta, que té al bell mig un forat que deixa veure un retall de cel. Entorn del cos cilíndric es veuen buits quadrats i al centre del sòl un orifici voltat de pedres que ens fa intuir la profunditat de l'obertura. Valdria la pena, però, que passessin un rampí al seu entorn a fi de deixar-lo net com caldria.

Des de l'exterior, admirem la noblesa dels carreus recremats per les centúries, que arriben a assolir els 10 metres d'alçada.

Cabanes, 7/4/2024

Passejada històrica

La Torre Els orígens del poble i del castell

CABANES

Cabanes és un poble net, ordenat, posat al dia, de cases noves, benestants. Guarda escasses reminiscències del que fou poble vell – llindes, portals, finestres – però té una torre magna digna de veure's, i l'església de Sant Feliu de Cadins, que és un monument que no es pot ignorar. La gent és amable, servicial, propensa a mantenir diàleg i tots, com bons empordanesos, són tan oberts com el seu poble arrelat a la plana d'on xucla la vida i la llum.

Montserrat Vayreda i Trullol. *Els pobles de l'Alt Empordà I*. Pàg. 253

CABANES

Sobre un pla que arreu perfila
els canyissos i els xiprers,
on sovint s'alça una vila
que té places i carrers
amb cases color d'argila,

aflora la de Cabanes
amb matriarcal orgull
cenyida per les vessanes
que llaura, sembra i recull
enmig de terres germanes.

Desafiant tot ultratge,
en la nuditat d'un cos
que del sol rep vassallatge,
s'alça altiva en el seu clos
la torre de l'homenatge.

Plana enllà, dins la clausura
de les hortes i els jardins,
l'encuny del Císter perdura
a Sant Feliu de Cadins
plenitud d'una fe pura.

Montserrat Vayreda i Trullol.
Els pobles de l'Alt Empordà I. Pàg. 254